

Monitor financiële relaties 2008 en 2009

---

1. Inleiding

1.1 Achtergrond

In het verleden zijn reeds eerder risicoanalyses uitgevoerd waarbij de financiële relaties tussen bedrijfslichamen en derden centraal stonden. Dit betrof meestal een tweejaarlijks inventarisatie van alle (majeure) externe financiële relaties die direct verband houden met de taakopdracht van het schap. De Toezichtkamer heeft het onderwerp in het werkprogramma voor 2009 opgenomen. De onderhavige rapportage betreft een follow-up van eerdere analyses.

De Wet op de bedrijfsorganisatie legt het financiële toezicht op de product- en bedrijfsschappen in handen van de SER. Het financiële toezicht heeft met name betrekking op begrotingen, jaarrekeningen en heffingsverordeningen. Begrotingen van schappen behoeven de goedkeuring van de SER. Jaarrekeningen behoeven de instemming van de SER.

De SER heeft de bevoegdheid regels te stellen aan de inrichting van de financiële jaarstukken en heeft daartoe de *Verordening financiën bedrijfslichamen 1999* (Vfb 99) vastgesteld. Deze verordening bevat richtlijnen voor de inrichting van de begroting en de jaarrekening, de waarderingsgrondslagen en de omvang van de reserves en voorzieningen.

De Vfb 99 maakt onderscheid tussen financiële relaties en diensten door derden. Onder financiële relaties wordt verstaan *opdrachten en subsidies* die rechtstreeks gericht zijn op *de sector*. Het gaat hierbij om opdrachten en subsidies die verstrekt zijn aan derden om activiteiten ten behoeve van de sector te financieren, zoals promotiecampagnes. Onder diensten door derden wordt daarentegen verstaan *opdrachten* die gericht zijn op het functioneren van het *schap als organisatie*, zoals accountantsdiensten.

De financiële relaties van schappen zijn een belangrijk thema in het publieke debat, gelet op de daaraan verbonden risico's. Hierbij valt onder meer te denken aan gelden die door schappen aan derden ter beschikking worden gesteld zonder dat achteraf verantwoording over de besteding van die gelden kan plaatsvinden. De mate van doelmatigheid en doeltreffendheid van de besteding kan dan niet worden bepaald. Daarnaast loopt het schap het risico dat alleen organisaties en personen geld ontvangen,

die op enigerlei wijze een band onderhouden met het schap en daarmee deze organisaties bevoordeeld.

De risico's rechtvaardigen het regelmatig monitoren van de ontwikkeling van de financiële relaties en de wijze waarop de schappen over dit onderwerp verantwoording afleggen. Dit met als doel het verkrijgen van inzicht in de naleving van de vereisten van financiële relaties. De onderhavige rapportage betreft in die zin een follow-up van eerdere analyses.

1.2 Leeswijzer

In paragraaf 1.3 is de aanpak van het onderzoek te lezen. Het onderzoek bestaat uit verschillende onderzoeksvragen die zijn weergegeven in paragraaf 1.4. In paragraaf 2 wordt het beoordelingskader aan de hand van de onderzoeksvragen toegelicht. Het beoordelingskader in paragraaf 2 is aan de hand van de onderzoeksvragen ingedeeld. In paragraaf 3 is aan de hand van tabellen een beeld van de financiële relaties geschetst. De bevindingen in paragraaf 4 geven een antwoord op de onderzoeksvragen. Ten slotte zijn in paragraaf 5 de conclusies en aanbevelingen weergegeven.

1.3 Plan van Aanpak

Voorop staat het verkrijgen van inzicht in de externe financiële relaties van de schappen. Omdat bij het secretariaat al veel kennis van de begrotingen, jaarrekeningen en jaarverslagen van de schappen aanwezig is, vindt de uitwerking van de onderzoeksvragen voornamelijk plaats door middel van via deskresearch verkregen informatie. Voor de beoordeling zijn alle begrotingen 2009, jaarrekeningen 2008 en jaarverslagen 2008 doorgelicht op de bepalingen over financiële relaties in het Besluit beleidsregels Bestuurskamer, de Vfb 99 en het Besluit aanwijzing principes goed bestuur bedrijfslichamen¹ (principes van goed bestuur).

Conform artikel 12, derde lid, sub h en artikel 22, sub h van de Vfb 99 is een ondergrens voor de omvang van de in het overzicht op te nemen financiële relaties een bedrag van € 50.000 aangehouden. Indien het totaal aan financiële relaties niet méér bedraagt dan 1 miljoen euro, geldt per financiële relatie als ondergrens 5 procent van het voor 2009 begrote bedrag aan externe financiële relaties. De reden hiervoor is dat de relaties met een relatief klein financieel belang anders buiten de inventarisatie zouden blijven. Deze ondergrens geldt echter *niet* voor subsidies en opdrachten, die verstrekt zijn aan benoemingsgerechtigde organisaties. Voor deze financiële relaties is een volledig overzicht verplicht.

1.4 Het doel en de bijbehorende onderzoeksvragen

Het doel van dit onderzoek is het verkrijgen van inzicht in de naleving van de vereisten van financiële relaties. In de eerste plaats mondt dit uit in de volgende hoofdvraag:

---

¹ Stb. 2009, nr. 240

In hoeverre worden de vereisten in de Vfb 99, Besluit beleidsregels Bestuurskamer en overige regelgeving op het gebied van externe financiële relaties door de schappen nageleefd?

De beantwoording van deze hoofdvraag valt, gegeven de vereisten, uiteen in de volgende deelvragen:

- is in de begroting en jaarrekening van het schap aandacht besteed aan de vraag of voldaan wordt aan de PBO-toets? (zie paragraaf 4.1)
- is in de begroting en jaarrekening van het schap aandacht besteed aan het benoemen van de ontvanger van de financiële middelen? (zie paragraaf 4.2)
- is in de begroting en jaarrekening het schap aandacht besteed aan de vraag of de ontvanger een dragende organisatie is? (zie paragraaf 4.3)
- is in het jaarverslag van het schap aandacht besteed aan de doelmatigheid en doeltreffendheid van het gevoerde beleid? (zie paragraaf 4.4)
- is in het jaarverslag van het schap aandacht besteed aan de samenstelling van de besturen van de rechtspersonen waaraan financiële middelen worden verstrekt? (zie paragraaf 4.5)

De beoordeling van bovenstaande onderzoeksvragen moet ertoe leiden dat inzicht in de naleving van de vereisten van financiële relaties door de schappen. Bovendien zal duidelijk worden in hoeverre er nog maatregelen door de schappen moeten worden getroffen.

2. Beoordelingskader

De externe financiële relaties worden beoordeeld aan de hand van criteria in het Besluit beleidsregels Bestuurskamer, de bepalingen in Vfb 99 en het Besluit aanwijzing principes goed bestuur bedrijfslichamen. Het gaat hier om de volgende bronnen:

- in artikel 4.1 van het Besluit beleidsregels Bestuurskamer is de zogenaamde PBO-toets opgenomen;
- in de Vfb 99 vindt men de bepalingen over het benoemen van de ontvanger van de financiële middelen², onderscheid tussen dragende en niet-dragende organisatie³, doelmatigheid en doeltreffendheid⁴ en de samenstelling van de besturen terug;⁵
- In de bijlage behorende bij artikel 1 van het Besluit aanwijzing principes goed bestuur bedrijfslichamen vindt men bepalingen over openbaarmaking van financiële relaties⁶, belangenverstrengelingen⁷ van bestuurders en personele unies⁸. In deze bijlage zijn de principes van de Code Goed Bestuur product- en

² Artikel 12, derde lid, sub h van Vfb 99

³ Artikel 12, derde lid, sub g van Vfb 99 jo. artikel 22 sub f van Vfb 99

⁴ Artikel 19, derde lid, sub a van Vfb 99

⁵ Artikel 19, derde lid, sub b van Vfb 99

⁶ Principe III

⁷ Principe V

⁸ Principe VI

bedrijfschappen (de Code) woordelijk overgenomen. In de onderhavige notitie zal verder verwezen worden naar de principes van goed bestuur.

2.1 PBO-toets

De PBO-toets bevat een aantal 'uitgangspunten' die bij de voorbereiding van een besluit tot subsidieverstrekking of uitbesteding door een schap moeten worden gehanteerd. Volgens het Besluit beleidsregels Bestuurskamer mag het aangaan of voortzetten van een financiële relatie door een schap slechts plaatsvinden indien aan die uitgangspunten is voldaan. Deze vloeien - direct of indirect - voort uit de toepasselijke regelgeving. De PBO-toets stelt de volgende uitgangspunten aan financiële relaties:

- het doel van de financiële relatie moet herleidbaar zijn tot de taken en bevoegdheden van het schap, bedoeld in artikel 71 van de Wet op de bedrijfsorganisatie en het instellingsbesluit van het schap (*rechtvaardigheid*);
- het doel van de financiële relatie is niet of niet goed te bereiken zijn door middel van financiering door privaatrechtelijke organisaties (*subsidiariteit*);
- het schap kan de desbetreffende activiteiten niet of niet goed zelf uitvoeren (*doelmatigheid*);
- de activiteiten komen in beginsel ten goede aan alle ondernemingen waarvoor het schap is ingesteld of die behoren tot een bepaalde branche of sector binnen zijn werkingssfeer en de daarbij betrokken personen (*non-exclusiviteit*);
- er is voorzien in een tijdige evaluatie van doelmatigheid en de doeltreffendheid van de financiële relatie (*evaluatie*).

Onderzocht is of de schappen in hun verantwoording via de begroting en de jaarrekening melding maken van de PBO-toets en aangeven of en in welke mate hun financiële relaties hieraan voldoen. Aan de hand van de uitgangspunten van de PBO-toets wordt nagegaan of activiteiten in PBO-verband passen. Het gaat bij de PBO-toets om de besteding van de middelen en de opdrachtverstrekking aan private partijen. Het moet duidelijk worden waarom de opdracht niet bij private partijen wordt ondergebracht en waarom het betrokken schap die taak op zich neemt.

2.2 Ontvangers van de financiële middelen

Conform artikel 12, derde lid, sub g en h van Vfb 99 en principe III van de principes van goed bestuur dienen de schappen de organisaties te vermelden waaraan (exploitatie) subsidies en majeure opdrachten worden verstrekt, inclusief de daarmee gemoeide bedragen.

2.3 Benoemingsgerechtigde en overige organisaties

Er wordt een onderscheid gemaakt tussen benoemingsgerechtigde organisaties en de overige organisaties .

Conform artikel 12, derde lid, sub g van Vfb 99 jo. artikel 22, sub f van Vfb 99 en Principe III van de principes van goed bestuur dient het schap aan te geven met welke

benoemingsgerechtigde organisaties een financiële relatie is aangegaan of wordt onderhouden, alsmede instellingen waarin deze organisaties participeren en waarmee financiële relaties zijn aangegaan of worden onderhouden. Onder benoemingsgerechtigde organisaties worden zowel organisaties verstaan die vertegenwoordigd zijn in het bestuur als in een 88a-commissie van het schap.

De overzichten moeten inzicht verschaffen in de mate waarin en op welke terreinen het schap taken, activiteiten etc. uitbesteedt en laat uitvoeren door instellingen waarin deze organisaties participeren (benoemingsgerechtigde) of laat uitvoeren door derden (overige organisaties). Deze informatie kan belangrijk zijn voor vragen omtrent de regievoering, verantwoordelijkheid, doeltreffendheid, doelmatigheid van het functioneren van het schap en risico's ten aanzien van belangenverstrengeling.

2.4 Doelmatigheid en doeltreffendheid

Artikel 4.1, eerste lid, sub e van Besluit beleidsregels Bestuurskamer schrijft voor dat is voorzien in een tijdige evaluatie van de doelmatigheid en de doeltreffendheid van de financiële relaties. In artikel 19, derde lid van Vfb 99 is bepaald dat er mededelingen gedaan worden over de doeltreffendheid en de doelmatigheid van het gevoerde beleid in het jaarverslag.

Bij doelmatigheid gaat het om de geleverde prestaties in relatie tot de ter beschikking gestelde middelen. Doeltreffendheid ziet vooral op de maatschappelijke effecten en de mate waarin de gestelde doelen bereikt worden.

Jaarlijks voert de SER een scan van de jaarverslagen van de product- en bedrijfsschappen uit op verzoek van de minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW). De jaarverslagen worden bij de scan door de SER beoordeeld aan de hand van een lijst met aandachtspunten welke in 2000 in overleg met het ministerie van SZW en de schappen is opgesteld.

Eén van de aandachtspunten van de scan die overigens geheel in overeenstemming is met artikel 19, derde lid, Vfb 99 vormt het onderdeel 'effecten/gevolgen'. Hiermee wordt bedoeld informatie over de gevolgen van het gevoerde beleid én de resultaten (van de activiteiten) in het licht van de beoogde doelstellingen. Het schap kan zich daarbij op dit punt verantwoorden door in het kort de resultaten te vergelijken met voorgaande jaren of deze te vergelijken met de verwachte resultaten. Hiermee wordt duidelijk in hoeverre de beoogde doelstellingen wel of niet zijn bereikt.

2.5 Vermelding van bestuursleden die gelieerd zijn aan ontvangers van financiële middelen

De transparantie van de financiële relaties is gediend met de vermelding van bestuursleden en andere schapsfunctionarissen, die gelieerd zijn aan organisaties en instellingen waaraan opdrachten worden gegund. Voor een groot aantal bestuursleden dat actief is binnen een schap geldt dat hun activiteiten niet beperkt zijn tot die ene functie.

Ten aanzien van vermelding van bestuursleden die gelieerd zijn aan ontvangers van financiële relaties bepaalt Principe III van de principes van goed bestuur dat de schappen zorg dragen voor de openbaarmaking van relevante financiële relaties van het schap met andere rechtspersonen en organisaties.

Principe V van de principes van goed bestuur bepaalt dat bestuurders belangenverstremgeling voorkomen, datgene doen wat mogelijk is om de schijn van belangenverstremgeling te vermijden en geen misbruik maken van hun positie. Vervolgens bepaalt Principe VI dat personele unies aan duidelijke eisen op het terrein van de transparantie, verantwoording en functiescheiding voldoen.

3. Overzicht van de financiële relaties

In deze paragraaf worden de financiële relaties die schappen onderhouden met derden in een totaaloverzicht weergegeven.

Het totaal aan financiële relaties van de schappen wordt voor 2009 begroot op 165 miljoen euro. De totale lasten van de schappen worden begroot op 275 miljoen euro. Financiële relaties zijn de grootste lastenrubriek voor de schappen.

In bijlage 1 is een overzicht opgenomen van alle financiële relaties van schappen in 2009, uitgedrukt als een percentage van de totale lasten zoals deze opgenomen zijn in de begroting 2009.

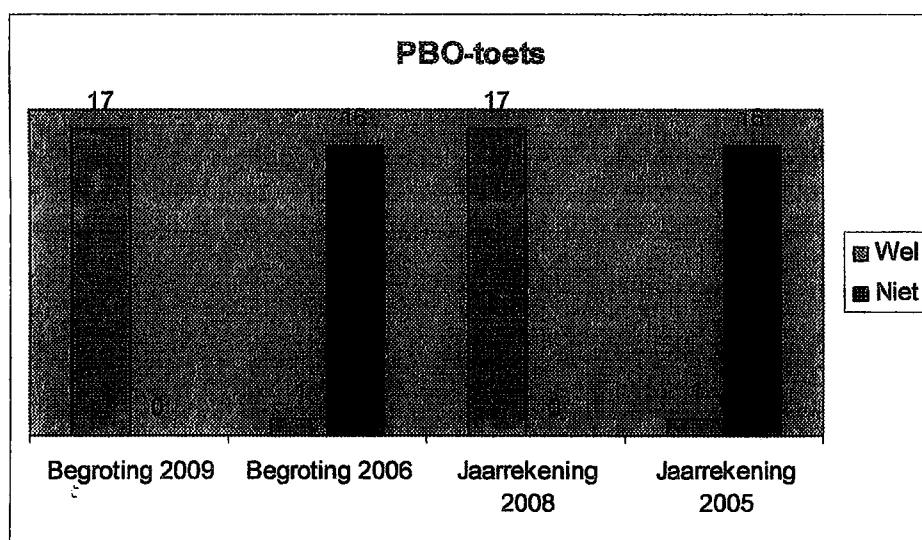
Uit bijlage 1 blijkt dat de financiële relaties voor menig schap een omvangrijk deel beslaan van het totaal van de lasten. Van de 165 miljoen begrootte gelden in verband met het aangaan van financiële relaties komt tweederde ten goede aan overige organisaties. Het aandeel is bij de productschappen hoger, namelijk 71 procent. Bij de bedrijfsschappen daarentegen worden in vergelijking tot de productschappen meer kosten gemaakt in verband met het aangaan van diensten die door overige organisaties worden uitgevoerd. Bij twee bedrijfsschappen betreft het (bijna) het gehele budget aan financiële relaties.

4. Bevindingen

4.1 PBO-toets

Gebleken is dat alle schappen in hun begroting en jaarrekening voldoende aandacht besteden aan publieke verantwoording over hun externe financiële relaties. Er wordt aandacht besteed aan artikel 4.1.2 van het Besluit beleidsregels Bestuurskamer, dat voorschrijft dat een schap een schriftelijke toelichting geeft op welke wijze de financiële relatie voldoet aan de PBO-toets.

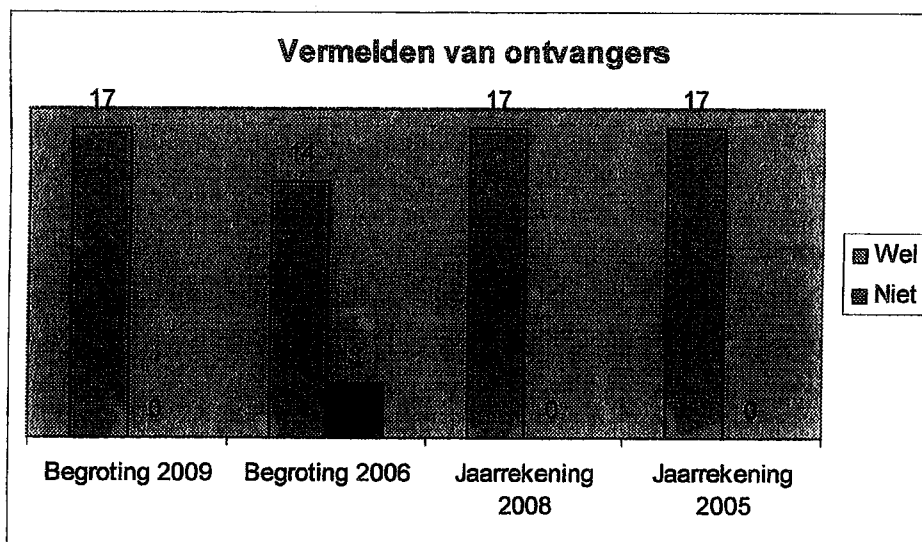
In 2006 waren nog niet alle schappen zich bewust van deze verplichting in de begroting en in de jaarrekening. Anno 2009 blijkt dat alle schappen invulling geven aan deze vereisten door inhoudelijk in te gaan op de punten van de PBO-toets. Het Hoofdbedrijfschap Ambachten (HBA) kiest ervoor om een verwijzing op te nemen in de rekening en de begroting en dat verder uitvoerig uit te werken in de verschillende heffingsverordeningen. Deze werkwijze is door de SER goed gevonden.

Figuur 1 Is in de begroting en rekening van het schap aandacht besteed aan de vraag of voldaan wordt aan de PBO-toets?

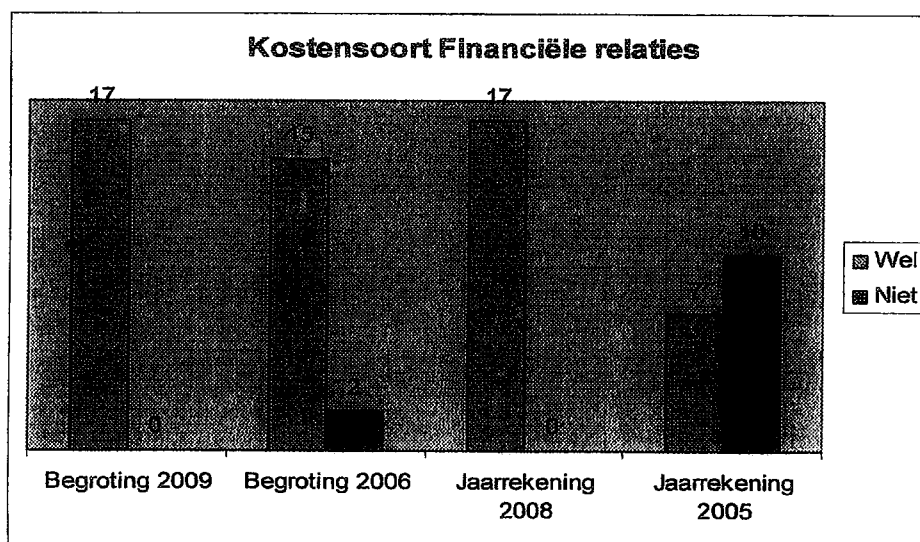
4.2 Ontvangers van de financiële middelen

Alle schappen vermelden in de rubriek financiële relaties van de begroting (voor zover dat bekend is) en in de jaarrekening de namen van de ontvangers. In het verleden stond in de begroting en in de jaarrekening de inhoudelijke beschrijving van de bekostigde activiteiten centraal. Anno 2009 staan de ontvangers van de financiële relaties centraal. Het niet vermelden van namen in de begroting heeft in sommige gevallen te maken met de omstandigheid dat het schap weliswaar voornemens is een project te laten uitvoeren, maar nog geen besluit heeft genomen over wie de concrete uitvoerder wordt.

Figuur 2 Is in de begroting en rekening van het bedrijfslichaam aandacht besteed aan het benoemen van de ontvanger van de financiële middelen?

Alle schappen maken in de begroting een onderscheid tussen financiële relaties en diensten door derden. Hoewel de schappen goede invulling geven aan de term financiële relatie wordt deze term in de praktijk onder de stakeholders veelal als verwarrend ervaren. Het is namelijk op voorhand niet duidelijk dat deze diensten verricht worden ten behoeve van de sector.

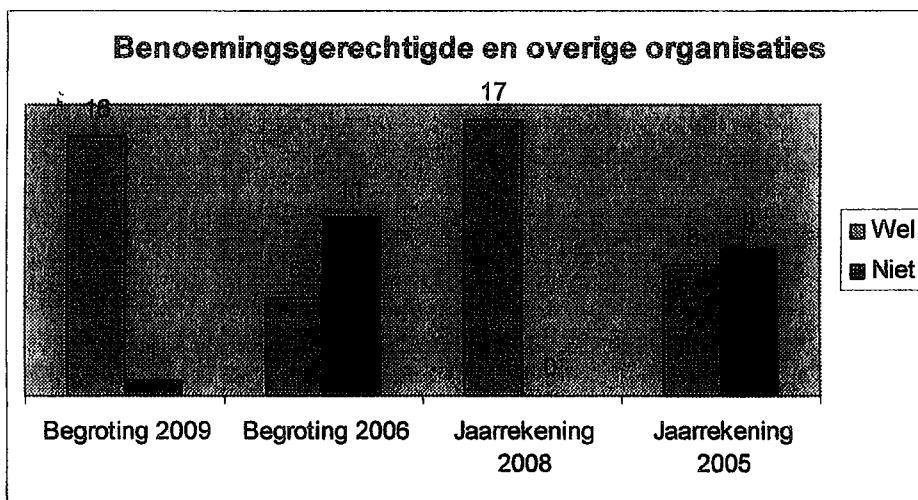
Figuur 3 Het vermelden van kostensoort financiële relaties

4.3 Benoemingsgerechtigde en overige organisaties

Bij één schap is in de begroting 2009 op het eerste gezicht niet duidelijk of een bepaalde activiteit uitgevoerd wordt door een benoemingsgerechtigde of overige organisatie. Dit schap heeft naar aanleiding van de opmerkingen van de SER, dit onderdeel in de jaarrekening 2008 in overeenstemming gebracht met de Vfb 99. Inmiddels is gebleken dat alle schappen in de jaarrekening 2008 alle externe financiële relaties vermelden, waarbij ook onderscheid tussen benoemingsgerechtigde en overige organisaties wordt gemaakt.

Bij dit onderdeel past een kanttekening. Uit het onderzoek is gebleken dat het Bedrijfschap Horeca en Catering en het Productschap Vis (Pvis) een bijdrage aan een benoemingsgerechtigde organisatie alleen als zodanig verantwoord, als een betaling direct aan een benoemingsgerechtigde organisatie plaatsvindt en niet als er een financiële stroom in de richting van een organisatie gaat waarin benoemingsgerechtigde organisaties (uitsluitend of mede) participeren. Gelet op artikel 12, derde lid, sub h en artikel 22, sub f van Vfb 99 dienen schappen ook instellingen waarin benoemingsgerechtigde organisaties *participeren* en waarmee financiële relaties worden aangegaan of onderhouden te verantwoordt als benoemingsgerechtigde organisaties. Deze schappen hebben deze relaties verantwoordt als overige organisaties. Pvis verantwoordt daarnaast bepaalde projecten die het schap zelf heeft uitgevoerd onder de kostenrubriek financiële relaties. Onder financiële relaties wordt verstaan opdrachten en subsidies die rechtstreeks gericht zijn op *de sector*. Het gaat daarbij niet om diensten die het schap zelf heeft uitgevoerd. Naar aanleiding van deze bevindingen heeft de SER contact opgenomen met deze schappen. Zij hebben toegezegd in de eerstvolgende begroting dit in overeenstemming te brengen met de Vfb 99.

Figuur 4 Is in de begroting en rekening het bedrijfslichaam aandacht besteed aan de vraag of de ontvanger een benoemingsgerechtigde organisatie is?

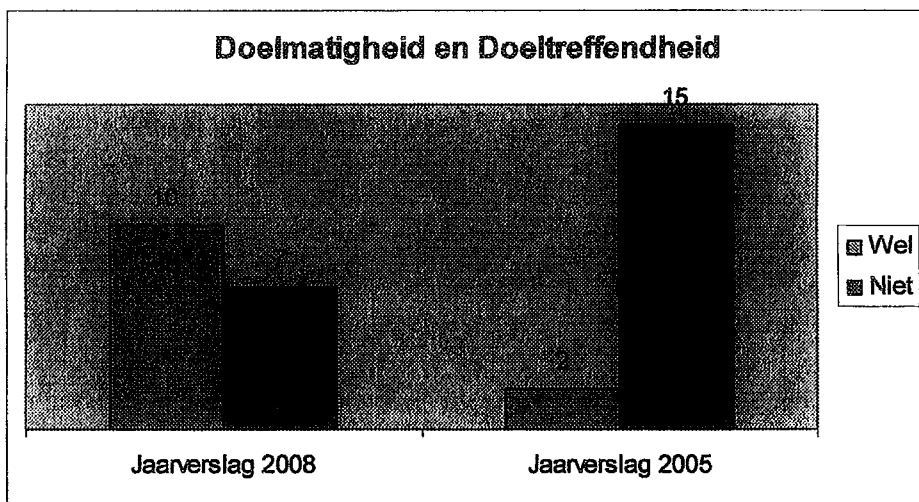
4.4 Doelmatigheid en doeltreffendheid

Het algemene beeld is dat niet alle schappen in het jaarverslag over prestaties en effecten rapporteren. De meeste schappen volstaan met het vermelden van een algemene beschrijving van de projecten maar veelal zonder evaluatiegegevens. Voor enkele andere schappen geldt dat met name in de jaarverslagen beperkt en incidenteel aandacht wordt besteed aan de effecten van de belangrijkste projecten. Daarmee wordt echter nog geen stelselmatig en 'dekkend' overzicht gegeven van de doeltreffendheid en doelmatigheid. Hoofdproductschap Akkerbouw, Productschap Akkerbouw, Productschap Diervoeder, Hoofdbedrijfschap voor de Agrarische Groothandel, Productschap Margarine, Vetten en Oliën, Productschap Dranken en Productschap Zuivel geven onvoldoende invulling aan dit vereiste.

Er zijn echter ook enkele positieve uitzonderingen, waaronder het Hoofdbedrijfschap Detailhandel (HBD). Het HBD rapporteert in haar jaarverslag op een overzichtelijke manier over de resultaten en effecten, van de door het schap mogelijk gemaakte projecten alsmede activiteiten.

De schappen moeten op grond artikel 19 van de Vfb 99 mededelingen doen over de doeltreffendheid en doelmatigheid van *het gevoerde beleid*. Dit houdt in dat niet gesproken wordt over doelmatigheid en doeltreffendheid van financiële relaties. Op grond van artikel 4.1, eerste lid, sub h een schap slechts een financiële relatie kan aangaan of voortzetten indien is voldaan in een *tijdige evaluatie* van de doelmatigheid en de doeltreffendheid van de financiële relatie. Op grond van het tweede lid van hetzelfde artikel dient het schap schriftelijk toe te lichten op welke wijze het schap invulling heeft gegeven aan de tijdige evaluatie.

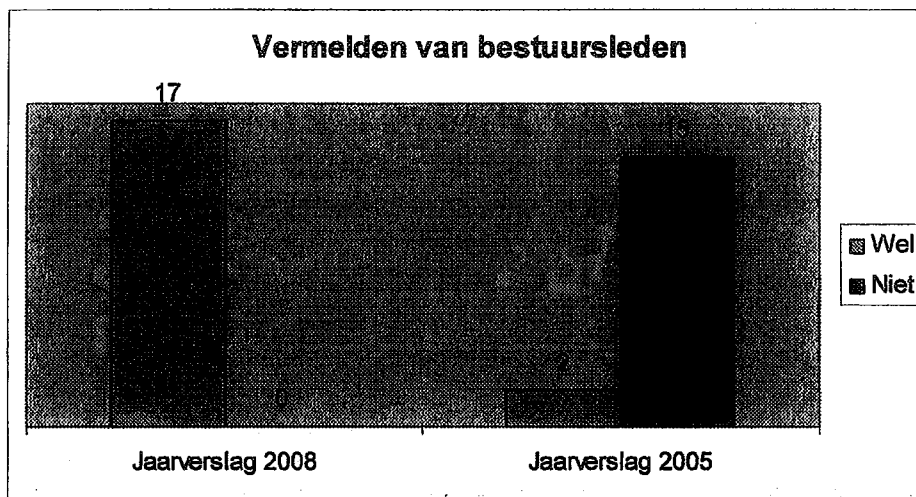
Het schap hoeft zowel op grond van artikel 19 van de Vfb 99 als op grond van artikel 4.1 van het Besluit beleidsregels Bestuurskamer geen verantwoording af te leggen over doelmatigheid en doeltreffendheid van de financiële relaties.

Figuur 5 Is in het jaarverslag het bedrijfslichaam aandacht besteed aan de doelmatigheid en doeltreffendheid van het gevoerde beleid?

4.5 Vermelding van bestuursleden

In het jaarverslag 2005 was nog onvoldoende aandacht besteed aan het vermelden van bestuursleden die gelieerd zijn aan de ontvangers van financiële middelen. Slechts twee schappen gaven toen nog duidelijk aan dat er geen banden bestaan. Bij alle andere schappen bleef het onduidelijk of en zo ja welke banden er dan zijn. Anno 2009 besteden alle schappen voldoende aandacht aan dit onderwerp.

Figuur 6 Is in het jaarverslag van het bedrijfslichaam aandacht besteed aan de samenstelling van de besturen van de rechtspersonen waaraan financiële middelen worden verstrekt?

5. Conclusies en vervolgacties

5.1 Conclusies

Uit deze risicoanalyse kunnen de volgende conclusies getrokken worden:

- alle schappen hebben voldoende invulling gegeven aan de PBO-toets.
- de beoordeling van de begroting 2009 en de jaarrekening 2008 wijst uit dat alle schappen de organisaties vermelden waaraan (exploitatie-) subsidies en majeure opdrachten worden verstrekt, inclusief de daarmee gemoeide bedragen. Wel zorgt de term financiële relaties in de praktijk voor verwarring;
- alle schappen geven in de jaarrekening duidelijk aan of er een relatie met een benoemingsgerechtigde organisatie is aangegaan waarbij aangetekend wordt dat twee schappen het onderscheid tussen benoemingsgerechtigde organisatie en overige organisatie niet zuiver toepassen;
- iets minder dan de helft van de schappen besteedt onvoldoende aandacht aan doeltreffendheid en de doelmatigheid van het gevoerde beleid in het jaarverslag 2008. De jaarverslagen van deze schappen kunnen en moeten op het punt van de verantwoording over de doelmatigheid en doeltreffendheid dan ook verbeterd worden⁹;
- alle schappen besteden voldoende aandacht aan de vermelding van bestuursleden.

⁹ Zie ook de Scan van de jaarverslagen 2008

5.2 Vervolgacties

Naar aanleiding van deze rapportage zullen de schappen die op het punt van doelmatigheid en doeltreffendheid onvoldoende scores worden gewezen op nut en noodzaak van dit onderwerp. Daarbij geniet het de voorkeur de schappen die op dit punt onvoldoende scores individueel te benaderen. Het secretariaat van de SER kan waar nodig de schappen ondersteunen door handreikingen of voorbeelden aan te dragen. Gelet op de risico's zoals vermeld in de inleiding dienen naast het aspect 'doelmatigheid en doeltreffendheid' ook de overige aspecten de blijvende aandacht van de bestuurders en het secretariaat van de schappen te genieten. De schappen dienen te allen tijde kritisch te bezien of ze voldoende transparant zijn over dit onderwerp. In het kader van de herziening van de Vfb 99 zal nogmaals gekeken worden hoe de transparantie op dit punt verbeterd kan worden.

Bij de beoordeling van de begroting en de jaarrekening dient zoals gebruikelijk kritisch te worden gekeken naar de kostensoort financiële relaties en de verantwoording daarvan. Met name op het gebied van zuivere toepassing van het onderscheid tussen benoemingsgerechtigde en overige organisaties is noodzakelijk in het vervolg hieraan nadere aandacht te besteden. De twee schappen die op dit punt het onderscheid niet zuiver toepassen dienen door het secretariaat van de SER benaderd te worden. In de eerstvolgende beoordeling van de financiële stukken dienen deze stukken kritisch getoetst te worden op dit punt.

De SER zal op onderdelen van dit onderwerp nader onderzoek verrichten. Daarbij kan onderzocht worden of schappen bij het aangaan van financiële relaties een vooraf bepaald beleid hebben dat omkleed is met bepaalde waarborgen hebben en hoe dit beleid zich verhoudt tot de toepasselijke regelgeving.

In het kader van de herziening van de Vfb 99 zal de SER nogmaals kritisch kijken naar de term 'financiële relaties'. Daarbij dient de SER een andere term niet uit te sluiten. Ook in het kader van doelmatigheid en doeltreffendheid van de financiële relaties zal de SER nogmaals kritisch kijken naar de verantwoording daarvan.

In 2010 zal dit onderwerp opnieuw aan de orde komen. In het toezichtplan 2010 van de Toezichtkamer zijn zes risicogebieden genoemd waaronder het financieel beheer. Aan de hand van deze risicogebieden wordt in 2010 prioriteit gegeven onder andere aan het financieel beheer. Deze prioriteitstelling leidt in 2010 tot onder meer een onderzoek naar financiële relaties. Het onderzoek zal zich onder meer richten op de kwaliteit en de volledigheid van de openbaarmaking van relevante financiële relaties van het schap met andere rechtspersonen en organisaties.

Bijlage 1 Overzicht van de financiële relaties

	Product- schap Akker- bouw	Product- schap Dier- voeder	Product- schap Wijn	Product- schap Dranken	Margarine Vetten en Oliën	Product- schap Pluimvee en Eieren	Product- schap Vee en Vlees	Product- schap Tuinbouw	Product- schap Vis	Product- schap Zuivel	Totaal Product- schappen
Absoluut											
Benoemingsgerechtigd	4.134.100	18.000	431.700	170.000	198.000	95.000	196.000	2.697.000	2.637.000	174.000	10.750.800
Overig	2.425.000	2.119.800	383.100	518.500	29.000	8.820.978	9.332.185	58.057.000	1.011.260	8.480.000	91.176.823
>5% of minder €50.000	1.280.000	1.714.500	294.900					18.184.000		5.096.000	26.569.400
Totaal	7.839.100	3.852.300	1.109.700	688.500	227.000	8.915.978	9.528.185	78.938.000	3.648.260	13.750.000	128.497.023
Percentage											
Benoemingsgerechtigd	53%	0%	39%	25%	87%	1%	2%	3%	72%	1%	8%
Overig	31%	55%	35%	75%	13%	99%	98%	74%	28%	62%	71%
>5% of minder dan € 50.000	16%	45%	27%	0%	0%	0%	0%	23%	0%	37%	21%

	BA	HBA	HBD	HBAG	BOS	HOR	Totaal Bedrijf- schappen
Absoluut							
Benoemingsgerechtigd	2.814.000	974.000	3.710.100	860.873		8.993.000	17.351.97
Overig		6.801.700	7.745.800	1.296.00	158.100	2.440.500	18.442.10
>5% of minder €50.000				312.882			312.882
Totaal	2.814.000	7.775.700	11.455.90	2.469.75	158.100	11.433.500	36.106.95
Percentage							
Benoemingsgerechtigd	100%	13%	32%	35%	0%	79%	48%
Overig	0%	87%	68%	52%	100%	21%	51%
>5% of minder dan € 50.000	0%	0%	0%	13%	0%	0%	1%

